

Lunds Universitet
Sociologiska institutionen

Ungas rädsla för brott

- *en kvalitativ intervjustudie av rädslans ursprung och dess
konsekvenser hos unga*

LUNDS
UNIVERSITET

Författare: Nora Strandberg

Kandidatuppsats i kriminologi: SOCK10 15hp

Vårterminen 2023

Handledare: Veronika Burcar Alm

Författare: Nora Strandberg

Titel: Ungas rädsla för brott - en kvalitativ intervjustudie av rädlans ursprung och dess konsekvenser hos unga

Kandidatuppsats: SOCK10, 15hp

Handledare: Veronika Burcar Alm

Sociologiska institutionen, vårterminen 2023

Abstract

Syftet med denna uppsats var att genom en tematisk analys skapa en förståelse för ämnet rädsla för brott. Målet var att ge svar på om intervjupersonerna upplevde rädsla för brott, hur rädslan definierades, vilka faktorer som kan ha en påverkan på upplevd rädsla för brott, samt vad denna rädsla kan få för konsekvenser i en persons vardag. För att besvara frågeställningarna har kvalitativa, semistrukturerade, intervjuer utförts med fem personer i åldern 20-24 år. Åldern baseras på att det enligt den Nationella Trygghetsundersökningen är personer mellan 20-24 år som sedan 2017 rapporterat högst grad av utsatthet av brott mot enskild person. Genom ett bekvämlighetsurval valdes två manliga och tre kvinnliga intervjupersoner ut, samtliga boende runt Lund. Respondenternas tankar stod i centrum för analysen och för att förklara fynden från intervjuerna valdes tre teorier ut: genus, idealiska offer, samt media. Genus används för att förklara hur skillnader mellan rädsla hos kvinnor och män kan förstås utifrån föreställningar om vad som anses vara manligt respektive kvinnligt accepterat att säga och känna. Ideala offer förklarar hur synen på offer och gärningspersoner påverkar rädslan för brott, och media används för att se vilken påverkan brottsrapportering kan få på den riskuppfattning som leder till en ökad rädsla. Baserat på analysen kan medierapportering, kroppslig fysik samt genusföreställningen av offer och gärningspersoner sägas vara faktorer som kan ha en inverkan på upplevd rädsla för brott. Vidare kan rädslan påverka en persons vardag genom att den inte vågar befinna sig på vissa platser eller välja färd sätt med avsaknad av andra människor. Studiens slutsats är att rädsla för brott är ett brett ämne som rymmer ett flertal olika förklaringar. Det går inte att säga vad en rädsla för brott beror på utan enbart vad den kan bero på. Ämnet behöver undersökas vidare för ett mer generaliserbart resultat och då rädslan kan vara lika allvarlig som själva brottet bör ämnet tas upp mer på myndighetsnivå.

Nyckelord: rädsla, brott, media, genus, idealiska offer

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och frågeställning	5
2. Tidigare forskning	6
2.1 Påverkande faktorer	6
2.1.1 BRÅ:s statistik	6
2.1.2 Tidigare forskningsartiklar:	6
2.2 Anpassningar i vardagen	8
2.2.1 BRÅ:s statistik:	8
2.2.2 Tidigare forskningsartiklar:	8
3. Teori	9
3.1 Genus	9
3.2 Idealiska offer	10
3.3 Media och odlingshypotesen	12
4. Metod	13
4.1 Val av metod	13
4.2 Urval	14
4.3 Intervjusituation	16
4.4 Bearbeta datan	16
4.5 Analysmetod	17
4.6 Etiska överväganden	17
4.7 Studiens tillförlitlighet	18
5. Resultat och analys	19
5.1 Rädsla för brott - upplevdes det och hur definierade deltagarna rädslan?	19
5.1.1 Upplevelse och definition	19
5.1 Vilka faktorer påverkar den upplevda rädslan?	21
5.1.1 Vetskap om brott	21
5.1.2 Fysik och genusföreställningar	24
5.2 Anpassningar i vardagen	27
5.2.1 Annat färd sätt	27
5.2.2 Undvika	28
6. Avslutande diskussion	30
Källförteckning	33
Bilaga 1: Intervjuguide	36

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Rädsla för brott är ett ämne som de senaste åren fått allt större uppmärksamhet. Varje år sedan 2006 utför det Brottsförebyggande rådet, BRÅ, den Nationella Trygghetsundersökningen - förkortat NTU (Holst et al., 2022, s. 4). I NTU undersöks bland annat människors oro för att utsättas för brott och i NTU 2022 uppgav i snitt 12% att de mycket/ganska ofta oroar sig för att utsättas för misshandel, personrån eller sexuella angrepp (Holst et al., 2022, s. 154). En oro kan i många fall översättas till rent av rädsla, och få stora konsekvenser i en persons liv. Dessutom menar Robert Reiner (2007, s. 399), forskare på *The London School of Economics and Political Science*, att rädsla för brott kan vara lika allvarligt som själva brottet.

År 2022 anmäldes cirka 1,45 miljoner brott i Sverige och av dessa var 287 283 stycken brott mot person (Holst et al., 2022, s. 3). Bakom alla dessa brott finns ett offer - en person som önskar att den aldrig utsatts, och som möjligtvis även tidigare oroat sig för att något ska hända. Trots att rädslan för utsatthet i många fall inte är proportionerlig mot risken att faktiskt utsättas (Christie 2001, s. 57) är det lika viktigt att fokusera på samhällsåtgärder som framkallar trygghet, som att arbeta brottsförebyggande. Inte minst för de 7% av befolkningen som menar att deras oro haft stor påverkan på livskvaliteten (Holst et al., 2022, s. 190). Rädslan kan ta olika former: oro, otrygghet, obehag, och även påverka människors vardag. Den kan bland annat leda till överdriven ångest och skada förtroende för både närstående och myndigheter (Reiner 2007, s. 399). Vanligt förekommande metoder för att minska risken att falla offer för brott kan vara att inte gå ensam, välja alternativa färdvägar och att undvika områden som upplevs som otrygga. Vad rädslan grundas i varierar dessutom från person till person. Det kan handla om nyhetsmedias konsekventa brottsuppdateringar, stora plattformar som Instagram och TikTok eller att gå ensam i mörkret. Tidigare forskning i ämnet har funnit ett flertal faktorer som kan ha en påverkan på rädsla för brott, bland annat riskmedvetenhet, dålig fysik samt mörker (Jackson 2009, s. 377; Crosby & Hermens 2018, s. 610).

En analys av människors upplevda rädsla för brott betraktas ha såväl samhälls- som kriminologisk relevans då det är tydligt att rädslan kan vara ett allvarligt problem som kan få

konsekvenser för människors vardag. Utifrån valet i Sverige 2022 är det tydligt att partierna har ett stort fokus på ett brottsförebyggande arbete, men enligt Reiner (2007, s. 399) är det lika viktigt att arbeta med samhällsförbättringar som kan öka en upplevd trygghet. Trots att tryggheten i vissa fall är falsk trygghet, ska ingen persons livskvalitet behöva försämrats på grund av upplevd oro. Genom djupgående studier i ämnet synliggörs människors röster, vars åsikter och tankar kan användas för att skapa ett samhälle som upplevs som mer tryggt.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete är att genom en intervjustudie försöka få en förståelse för upplevd rädsla för brott. Av intresse är inte att ge ett exakt svar på vad rädsla för brott beror på - utan visa vad det *kan* bero på. För att skapa denna förståelse kommer fem intervjuer att genomföras, vilka senare kommer att analyseras och vars huvuddrag försöka förstås utifrån utvald teori samt tidigare forskning. På grund av att uppsatsen endast utgår från fem intervjupersoner blir analysen till viss del begränsad, då en analys av fem andra intervjuer hade kunnat nå andra resultat. Tidigare forskning har däremot varit relativt samstämmig, och därmed kan liknande resultat förväntas även i denna uppsats. Trots detta kan studien, utifrån antalet intervjuer, inte sägas erhålla ett generaliserbart resultat. Med grund i teorier om media, genus samt Nils Christies (2001) "idealiska offer" är målet att utforska upplevelser av rädsla för brott genom att lyfta fram intervjupersonernas beskrivningar och sedan utgå från dem för att skapa en bred förståelse för ämnet.

Intervjupersonernas rädsla för brott skall undersökas utifrån följande frågeställningar:

- Upplever intervjupersonerna rädsla för brott? Hur definierar de rädslan?
- Vilka förklaringar går att finna till upplevd rädsla för brott?
- Hur kan rädslan påverka vardagen?

2. Tidigare forskning

Under denna rubrik kommer en sammanfattning av utvald forskning som finns på ämnet rädsla för brott. För att få en bred bild av världens rädsla för brott presenteras en blandning

mellan kvantitativ statistik och kvalitativa undersökningar. Anita Hebers (2005) litteraturoversikt är den presenterade studien som är utförd i Sverige, resten är utförd i andra länder.

2.1 Påverkande faktorer

2.1.1 BRÅ:s statistik

I NTU undersöktes hur stor andel av befolkningen som oroade sig för att utsättas för olika typer av brott mot person. Den kategori där störst andel oroade sig var “bedrägeri på internet” där cirka 34% uppgav att de mycket/ganska ofta oroar sig för att utsättas (Holst et al., 2022, s. 153). Sammanlagt uppgav dessutom, i snitt, 12% i åldern 16-84 år att de mycket/ganska ofta oroar sig för att utsättas för misshandel (10%), personrån (15%), sexuella angrepp eller våldtäkt (10%) (Holst et al., 2022, ss. 14-15). I samtliga kategorier uppgav en större andel kvinnor än män att de upplever denna oro, där den största skillnaden återfinns i kategorin “sexuella angrepp eller våldtäkt”, i vilken 18% respektive 2% mycket/ganska ofta upplever oro (Holst et al. 2022, s. 14). Gemensamt för dessa brott är att mäns och kvinnors sammanlagda oro är som högst i åldersgruppen 20-24 år och minst i åldersgruppen 75-84 år. Mäns oro är däremot lika hög i båda åldersgrupperna.

2.1.2 Tidigare forskningsartiklar:

Till skillnad från BRÅ:s statistik fann Hebers (2005, s. 31) studie att flest människor oroar sig för att utsättas för våldsbrott, där även sexualbrott ingår. Tidigare forskning har identifierat ett flertal faktorer som kan påverka den upplevda rädslan för att bli utsatt; bland annat fysik, hälsa, miljö samt vetskap om brottsligheten.

Forskning tyder på att det kan finnas ett samband mellan dålig hälsa och rädsla för brott (Chadee, Sooknanan & Williams 2017, ss. 698, 700). Personer med sämre allmän hälsa upplevde en större rädsla, vilket forskarna menar kan bero på att dålig hälsa främjar känslor av sårbarhet, framförallt hos kvinnor. Sårbarheten kan även komma från kroppslig fysik. Jackson (2009, s. 377) fann att kvinnor upplevde att de inte hade den fysiska styrkan som

krävs för att försvara sig mot eventuella hot, vilket ledde till en större rädsla i jämförelse med männen. Detta visar sig bland annat med brott där offret tvingas till en konfrontation med gärningspersonen, där kvinnor upplever att de inte kan förhindra ett överfall (Heber 2005, s. 43). Jackson (2009, s. 381) påpekar däremot att tidigare forskning visat att mäns lägre rädsla för brott inte alltid har att göra med en skillnad i faktisk upplevd rädsla, utan att män är mindre villiga än kvinnor att erkänna att de är rädda. En förklaring till detta kan vara att pojkar uppfostras till att vara modiga och hålla tillbaka de känslor som visar på svaghet (Heber 2005, s. 43). Rädsla för brott kan anses vara en svaghet och därmed inte något män skall erkänna att de känner.

Även olika faktorer kopplade till platsers miljö har identifierats som faktorer som påverkar den upplevda rädslan för brott. I två studier uppgav deltagarna att deras rädsla/otrygghet var större på natten än på dagen, på grund av mörker och avsaknad av andra människor (Crosby & Hermens 2018, s. 610; Ergün & Güzel 2019, s. 855). Av deltagarna i Crosby och Hermens (2018, s. 610) studie var det 42,5% som uppgav att de kände sig ganska osäkra på natten - jämfört med att 80% kände sig väldigt säkra på dagen. I en annan studie menade 11% dessutom att gatubelysningen är otillräcklig, vilket tyder på att ljus är en faktor som får människor att känna sig mer trygga (Ergün & Güzel 2019, s. 855). Tecken på att det i området befinner sig andra människor, såsom byggnader, bilar och tända lampor i fönstren, är faktorer som kan skapa en ökad trygghet (Crosby & Hermens 2018, s. 612). Trots att personer kan vara medvetna om att platser med mycket människor har mer brottslighet, upplevs sådana platser som mer trygga än de utan människor, vilket visar att rädslan inte alltid är proportionell mot den faktiska risken att ett brott skall begås (Foster et al. 2013, s. 115).

Breetzke, Ivory & Pearson (2015, s. 175) fann däremot att vetskapen om höga nivåer av brottslighet i grannskapet ledde till en högre rädsla för brott. Den allmänna påverkan på rädslan skiljde sig minimalt mellan olika brottstyper, och forskarna drog därmed slutsatsen att det som hade betydelse var att brott överhuvudtaget förekom, inte vilket sorts brott. På individnivå fanns det däremot en skillnad mellan rädslan för att bli utsatt för olika brottstyper där bland annat rädslan för våldsbrott var högre än egendomsbrott (Breetzke, Ivory & Pearson 2015, s. 176). Kvinnors vetskap om att de riskerar att utsättas för vissa brottstyper ökar deras rädsla, bland annat för sexualbrott där kvinnor är kraftigt överrepresenterade som offer (Jackson 2009, s. 377; Crosby och Hermens 2018, s. 612). På grund av teknikens

utveckling, i form av sociala medier och digitala nyhetssidor, kan människor inte undvika att dagligen stöta på påminnelser om brottsligheten, vilket gör dem medvetna om att det finns en potentiell risk för att själv utsättas (Breetzke, Ivory & Pearson 2015, s. 176).

2.2 Anpassningar i vardagen

2.2.1 BRÅ:s statistik:

Genom att utgå från NTU 2022 är det möjligt att se att en oro för att utsättas för brott kan påverka människors vardag. 12% av respondenterna i åldern 16-84 år uppgav att de mycket/ganska ofta har avstått från någon aktivitet på grund av oro för att utsättas för brott (Holst et al., 2022, s. 196). Genom att kolla på kön är det dessutom möjligt att se att medan 15% av kvinnorna uppgav att de mycket/ganska ofta har avstått från någon aktivitet, så är det enbart 9% av männen som uppgett samma sak (Holst et al., 2022, s. 197).

Hela 24% av respondenterna i åldern 16-84 år uppgav dessutom att de mycket/ganska ofta valt en annan väg eller färdväg på grund av oro för att utsättas för brott (Holst et al., 2022, s. 190). I likhet med "Avstått från aktivitet" finns det en märkbar skillnad mellan män och kvinnors upplevelser. 17% av männen uppgav att de valt en annan väg eller färdväg medan hela 31% av kvinnorna uppgav att de gjort detsamma (Holst et al. 2022, s. 192).

2.2.2 Tidigare forskningsartiklar:

I tidigare forskning är det möjligt att finna ett flertal anpassningar personer gör då de känner sig rädda för brott. I Ergün och Güzels studie (2019, s. 855) fick deltagarna fylla i om ett antal påståenden passade in på dem själva. Var femte person uppgav att de inte går längs med gatorna om ingen annan människa är där och 7% föredrar att gå på gator där det är fullt av folk (Ergün & Güzel 2019, s. 855). Detta visar på att närvaron av andra människor får deltagarna att känna sig tryggare och de väljer därmed att vistas på platser där de inte är ensamma (Ergün & Güzel 2019, s. 855). Att gå ute på kvällen och oförberett möta andra personer kan däremot upplevas som otryggt. 16% uppgav att om någon kommer gående mot dem går de snabbare för att komma därifrån (Ergün & Güzel 2019, s. 855). 13% undviker

dessutom att gå ut på kvällen om de inte har sällskap med någon annan och 8% åker inte buss ensamma (Ergün & Güzel 2019, s. 855).

3. Teori

De teorier som presenteras under detta avsnitt är utvalda efter att en genomgång av de transkriberade intervjuerna visade att vetenskap om brott och personliga egenskaper var två faktorer som återkom i flera intervjuer som betydande för rädsla för brott. Vetenskap från brott kan komma både från samtal med personer, men även tidningar, serier och andra medier. Då media är något de allra flesta läser varje dag kan en teori om just media ge förklaringar till varför rädsla för brott upplevs. Genus och ideala offer handlar båda två till stor del om de skillnader som finns mellan män och kvinnor i samhället. Genus talar mer om det bredare perspektivet (Gunnarsson et al. 2018, s. 56), medan ideala offer har fokus på de skillnader som finns inom gärningsmanna- och offerperspektivet (Christie 2001, s. 46). De skillnader som finns mellan upplevd rädsla hos män respektive kvinnor kan troligtvis förklaras till viss del av samhällets socialt konstruerade föreställningar om genus, vilka även är tydliga i medias rapportering.

3.1 Genus

Människan föds som ett kön, vilket baseras på deras könskromosomer. Medan kön är benämningen på en persons anatomi, är genus vilken könstillhörighet en person har (Gunnarsson et al. 2018, s. 54). På senare år har genus blivit ett ämne som uppmärksammats i stor utsträckning. Genus förstås som något som skapas genom hur människor bland annat betar sig, ser ut och pratar (Gunnarsson et al. 2018, s. 56). Ju fler gånger dessa yttringar upprepas, desto tydligare skapas ett mönster av olika beteenden som får individer att automatiskt framstå som att de tillhör ett visst kön. Genus är alltså en social konstruktion som samhällets invånare förväntas följa (West & Zimmerman 1987, s. 139). Bland annat förväntas männen vara starka och utåtriktade, medan kvinnorna bör ta en mer feminin roll som passiva och inte uppfattas som lika starka som männen. Olika platser och sammanhang har särskilda föreställningar att följa i relation till det kön man anses tillhöra (West & Zimmerman 1987, s. 139).

Att det finns särskilda föreställningar att följa för att klassas som ett visst kön är däremot något som kan få stora konsekvenser. Feminismen är en samling ideologier och rörelser med syftet att försöka identifiera och analysera de maktstrukturer mellan könen som finns i samhället (Gunnarsson et al. 2018, s. 29). Ett flertal sådana maktstrukturer har identifierats, bland annat inom straffrätten. Nordiska forskare menar att straffrätten inte har en särskilt stor förmåga att arbeta mot mäns våld mot kvinnor (Gunnarsson et al. 2018, s. 154). Lagarna är inte tillräckligt utarbetade för att kunna förhindra könsdiskriminering och det är den manliga normen som har övertaget inom lagarna (Gunnarsson et al. 2018, s. 65). Inom radikalfeminismen har sexualiteten identifierats som den stora anledningen till maktstrukturen mellan könen och de beskriver det som att kvinnor är socialt konstruerade sexualobjekt (Gunnarsson et al. 2018, s. 149). Kvinnor utsätts för mer sexualbrott än vad män gör (Gunnarsson et al. 2018, s. 89), vilket ger stöd åt radikalfeminismens påstående.

3.2 Idealiska offer

Även när det kommer till offer- och gärningsmannaskap finns det en socialt konstruerad föreställning om vad som är kvinnligt och manligt. Det idealiska offret är en benämning på det offer som uppnår fullständig offerstatus (Christie 2001, s. 46). Inte alla uppnår denna offerstatus utan det krävs att personerna uppnår vissa krav (Hellgren, Andersson & Burcar 2015, s. 86). Christie menar att ett bra exempel på ett idealiskt offer är en ung, oskyldig kvinna som är ute och utför en legitim handling när hon blir attackerad av en okänd och stark gärningsperson (Christie 2001, s. 48). Det kan sägas finnas en offerhierarki där toppen är legitima offer och därmed ses som förtjänta offer, exempelvis äldre kvinnor (Walklate 2017, ss. 105). Längst ned i hierarkin finner vi exempelvis hemlösa eller män i en bar, vilka inte uppfyller kriterierna för ett idealiskt offer (Walklate 2017, s. 106). Motsatsen till det idealiska offret är en stark person som inte ägnar sig åt ett respektabelt projekt och som är lika stor som gärningspersonen (Christie 2001, s. 48). Hemlösa går det att argumentera har en livsstil som ökar risken för att bli utsatta för illegala handlingar, och männen i baren utför ingen respektabel handling och är i många fall lika stora och starka som en eventuell gärningsperson (Christie 2001, s. 48).

De flesta idealiska offer är däremot inte de som faller offer i verkligheten (Christie 2001, s. 57). I verkliga livet faller äldre kvinnor offer mer sällan än vad männen i baren gör (Christie 2001, s. 57). Inte heller de flesta våldsbrottslingar är idealiska gärningspersoner, alltså inte en okänd person som oprovocerat attackerar en annan person. Istället är de flesta våldsbrottslingar närstående till offret (Christie 2001, s. 55). Dessutom finns det en oproportionerlig rädsla i förhållande till faktisk risk för att falla offer. Många av de personer som faktiskt faller offer för brott är inte de som i förväg är rädda för eventuell utsatthet, medan de personer som uppfyller kraven för ett idealiskt offer är de som upplever en riktig rädsla (Christie 2001, s. 57). Christie (2001, s. 57) menar att detta kan bero på att de som faktiskt riskerar att bli offer i verkligheten har mer fakta om riskerna som finns. Medan de äldre kvinnorna, de idealiska offren, får information genom media, rör sig de faktiska offren i områden där brotten sker och får verklighetsförankrad information (Christie 2001, s. 57).

En upplevd rädsla för att utsättas för brott kan möjligtvis grundas i upplevelsen att kunna identifiera sig med andra personer som fått status som offer. Utan igenkänning är det svårt att se sig själv som ett offer. Ett offer ses alltså ofta som en sårbar och försvarslös individ - attribut som ofta kopplas till kvinnor medan gärningspersoner ses som starka och våldsamma - och kopplas därmed till män (Christie 2001, s. 48). Att offerskapet tenderas att ses som kvinnligt och gärningsmannskapet manligt leder till att män kanske varken blir sedda som offer av allmänheten, eller av sig själva (Hellgren, Andersson & Burcar 2015, s. 86). Det anses inte manligt att vara ett sårbart offer - vilket är en föreställning som konstruerats av samhället (Hellgren, Andersson & Burcar 2015, s. 86). Vissa män menar att svaghet inte är ett attribut som män skall uppvisa och de skall därmed kunna försvara sig mot eventuella hot (Hellgren, Andersson & Burcar 2015, s. 87). Därmed kan det finnas en svårighet att som man erkänna sig vara ett offer, eller erkänna sig vara rädd för att bli ett offer.

Offerhierarkin är enligt Walklate (2017, s. 106) dessutom tydlig i mediernas rapportering där det ofta målas upp en bild av att äldre kvinnor är de största offren för våldsbrott, trots att unga män som är ute på krogen är de som löper störst risk för att utsättas för våldsbrott. Medierna är alltså även de en stor bidragande faktor till att felaktiga bilder av offerskap skapas, vilket kan ha en påverkan på om enskilda personer både ser sig själva som offer, men även om utomstående gör det.

3.3 Media och odlingshypotesen

Dagligen publiceras mängder av nyheter, filmer och serier där det centrala temat är brott. Medier blir således en stor källa till kunskap om brott för den “vanliga medborgaren”. Begreppet “odlingshypotesen” innebär att mediernas bilder av olika ämnen, exempelvis brott, “odlar” en viss syn hos läsarna (Reiner 2007, s. 400). Begreppet myntades av George Gerbner och hans kollegor då de försökte förstå relationen mellan institutionella processer samt meddelandesystem och de offentliga antaganden de odlar (Callanan 2012, s. 94). Reiner (2007, s. 400) menar att medier överdriver hur stor risk det faktiskt är att utsättas för brott. Detta leder till att läsare får en felaktig bild av världens brottslighet och ju mer tittande, desto mer felaktig kan världsbilden bli. Precis som med många andra påståenden har detta mötts av kritik av hur giltigt det faktiskt är (Reiner 2007, s. 400). Däremot finns det ett flertal andra källor som även de bekräftar kopplingen mellan medieexponering och rädsla för brott. Media har bland annat en tendens att rapportera om våldsamma och ovanliga brott samt slumpartat våld (Nilsson 2003, s. 90; Callanan 2012, s. 105). Med slumpmässigt våld menas sådant som i princip vem som helst kan drabbas av då det är omotiverat och meningslöst, samt att det ökar med tiden (Nilsson 2003, s. 90). Att medier har stort fokus på dessa sorters brott leder till att tittare får en bild av att brottsligheten är utom kontroll och att vem som helst kan drabbas när som helst (Callanan 2012, s. 105).

Det finns även en oproportionerlig porträttering i media av olika grupper av offer. Media har en tendens att oftare tala om kvinnor som offer än vad de gör med män (Dierenfeldt, Ingle, Rosenberger 2021, s. 691) och framförallt är det vita kvinnor som fyller mediernas innehåll, trots att det är de som mest sällan faktiskt faller offer för våldsbrott (Callanan & Rosenberger 2015, s. 325). Att det främst är kvinnliga offer som nyhetsmedier skriver om verkar leda till att kvinnor påverkas mer av vad de ser och läser, vilket visar sig i en upplevd rädsla för brott där kvinnor är mer rädda än män (Dierenfeldt, Ingle, Rosenberger 2021, s. 691). Enligt Callanan och Rosenberger (2015, s. 325) finns skillnader inom medias påverkan på män och kvinnor däremot enbart hos tidningar, där kvinnor påverkas mer av vad de läser än vad män gör. Det som det däremot inte talas om i lika stor utsträckning är den grupp människor som i Christies teori om idealiska offer står längst ner i hierarkin - missbrukare och andra socialt utsatta personer (Walklate 2017, s. 106). Etniska minoriteter har högre rädsla för brott än vita, men här verkar det som att de påverkas mindre av mediens rapportering, då personer som

ingår i olika minoritetsgrupper sällan får plats i media (Dierenfeldt, Ingle, Rosenberger 2021, s. 692). Callanan (2012, s. 106) fann däremot inga skillnader mellan etniciteter när det kom till medias påverkan på rädsla för brott.

De tre teorierna kan alltså inte enbart användas var för sig, utan ur ett perspektiv på rädsla för brott är det även möjligt att säga att teorierna kan hänga ihop. Genus är alltså en social konstruktion som samhällets medlemmar förväntas följa (West & Zimmerman 1987, s. 139). Inte enbart speglas föreställningen om genus i människors vardag, utan har även en stor plats i samhällets tankar om brottets olika inblandade. Offerskapet är kvinnligt kodat medan gärningspersonens egenskaper kopplas till manliga attribut (Christie 2001, s. 48). Bilden av det idealiska offret har även letat sig in i media där det uppenbaras i den oproportionerliga porträtteringen av offer (Dierenfeldt, Ingle, Rosenberger 2021, s. 691). Media har makten att odla en viss bild hos läsarna, vilket i många fall kan leda till en felaktig bild av verklighetens brottslighet och därmed framkalla ökad rädsla för brott (Reiner 2007, s. 400).

4. Metod

Syftet med uppsatsen är att få en djupgående förståelse för upplevd rädsla för brott, vilket gör att kvalitativa intervjuer lämpar sig (Denscombe 2018, ss. 24-25). I kvantitativ forskning utgörs resultatet av siffror men för denna uppsats utgörs resultatet istället av intervjupersonernas åsikter, uppfattningar, känslor och erfarenheter, och därmed krävs en kvalitativ metod (Denscombe 2018, s. 23).

4.1 Val av metod

För att få en förståelse för människors upplevda rädsla för brott valdes metoden semistrukturerade intervjuer (Bryman 2018, s. 563). Semistrukturerade intervjuer var lämpliga då det fanns en del förutbestämda ämnen att behandla, men intervjun skulle ändå vara flexibel både vad gäller frågornas ordningsföljd och möjligheten för den intervjuade att ta sin tid att besvara de olika frågorna (Denscombe 2018, s. 269).

Till hjälp fanns en intervjuguide, vilken finns med som bilaga längst ned i uppsatsen. Intervjuguiden innehöll de områden som behövdes täckas, samt en lista med frågor (Bryman 2018, s. 565). Områdena samt frågorna baserades på att det skulle vara möjligt att besvara de planerade forskningsfrågorna. Frågorna var indelade i en sådan ordning att frågor med samma tema följde varandra, för att underlätta att samtalet flöt på (Bryman 2018, s. 565). Det fanns en förståelse för att intervjuerna kunde ta en annan riktning än tänkt och att använda semistrukturerade intervjuer var därmed även ett sätt att byta ut och redigera frågor från en intervju till nästa. På så sätt var det möjligt att utgå från den insamlade informationen från redan utförda intervjuer för att följa upp spår i kommande intervjuer.

Alla intervjuer utfördes som personliga intervjuer med enbart forskaren och respondenten (Denscombe 2018, s. 270). Anledningen till att alla personer intervjuades en och en var framförallt tillgängligheten att få till en passande tid och plats för intervjun. Personliga intervjuer var även ett sätt att tillåta den intervjuade att tala fritt utan att varken påverkas av andras känslor eller vara rädd för att dela med sig av något som kunde upplevas som personligt.

4.2 Urval

Utifrån ett bekvämlighetsurval (Bryman 2018, s. 243) valdes fem intervjupersoner ut. Tanken var att det möjligtvis skulle finnas ett samband mellan utsatthet och rädsla för brott och därför valdes åldersgruppen 20-24 år ut som lämplig för denna uppsats, då det är den åldersgrupp som sedan 2017 rapporterat högst grad av utsatthet av brott mot enskild person (NTU 2017-2022). Antalet intervjuer bestämdes tidigt till fem stycken, trots att en större grupp respondenter hade gett ett mer generaliserbart resultat då fler respondenters åsikter genererat resultatet. Här hade fler intervjuer däremot haft för stor tidsåtgång eftersom hela arbetet genomfördes av en person.

För att komma i kontakt med frivilliga deltagare publicerades ett inlägg i en Facebookgrupp med cirka 10000 medlemmar. I gruppen finns en stor spridning av människor vad gäller kön och ålder och sysselsättning. Syftet med gruppen är att det ska vara en plattform för umgänge, hjälp och en plats där alla får dela med sig av vad som händer i deras liv. Medlemmarna i gruppen är mycket aktiva på plattformen och det verkade därmed vara ett

lämpligt sätt att hitta deltagare. Ett aktivt val har tagits att inte nämna namnet på gruppen, då antalet medlemmar som är mellan 20-24 år och bor runt Lund inte är så många.

Inlägget innehöll en kort beskrivning av studien, mig själv samt frivilligheten och anonymiteten. Manliga och kvinnliga intervjupersoner i åldern 20-24 efterfrågades, boende på ett sådant avstånd till Lund att färdvägen till intervjun inte blev en för stor tidsåtgång. Ett flertal personer hörde av sig och av dessa valdes fem personer ut. Dessa var två män och tre kvinnor, varav två personer hade annat etniskt ursprung än Sverige. De fem första som uppfyllde kriterierna med ålder samt avstånd valdes då ingen ytterligare urvalsprocess ansågs nödvändig. Då statistik från NTU visar att kvinnor oroar sig i större utsträckning än män (Holst et al., 2022, s. 14), var det av vikt att inkludera såväl män som kvinnor, för att se om liknande resultat gick att finna även här. Urvalet var alltså ett så kallat bekvämlighetsurval, vilket innebär att deltagarna blir dem som vid tillfället fanns tillgängliga (Bryman 2018, s. 243). Problemet med ett bekvämlighetsurval kan vara att det är omöjligt att generalisera resultaten (Bryman 2018, s. 244), men då detta är en småskalig intervjustudie vars mål var att skapa en förståelse för upplevd rädsla för brott, var generaliserbarheten inte något som oroades. För framtida forskning, med en möjlighet till fler intervjuer, bör däremot ett annat urval med fler intervjupersoner användas för att resultatet skall bli mer generaliserbart.

Innan intervjuerna kontaktades samtliga intervjupersoner för att bestämma datum samt plats för intervjun. Intervjuerna behövde hållas på en lugn och tyst plats för att ge respondenten större utrymme att tala fritt utan att påverkas av andra personer (Denscombe 2018, s. 281). Fyra intervjuer hölls hemma hos intervjupersonen, medan den femte hölls i en park nära personens bostad. Valet av intervjuplats var helt och hållet de intervjuades egna val för att de själva skulle få välja ett ställe där de kände sig bekväma. För att underlätta för de intervjuade gavs en tidsram (Denscombe 2018, s. 281) - i detta fall max 45 minuter per intervju, vilket hölls i samtliga fall.

På grund av deltagarnas garanterade anonymitet används i uppsatsen inte personernas riktiga namn. Istället har de fått varsin pseudonym enligt:

Intervjuperson 1: Adam

Intervjuperson 2: Bianca

Intervjuperson 3: Cecilia

Intervjuperson 4: Daniel

Intervjuperson 5: Emma

4.3 Intervjusituation

Innan intervjun informerades deltagarna återigen om anonymiteten och att alla frågor är frivilliga att besvara. Återigen försäkrades det om att deltagarna godkände inspelning av intervjun. För att undvika att intervjun upplevdes som en strikt konfrontation valdes en placering i förhållande till respondenten som tillät ögonkontakt, men utan att skapa känslan av ett förhör (Denscombe 2018, s. 282).

I den inledande delen var syftet att respondenten skulle känna sig avslappnad, vilket gjorde att den inleddes med en fråga där deltagaren ombads berätta om sig själv (Denscombe 2018, s. 282). För att visa respondenten att det den sade uppfattades gjordes instämmande ljud när denne talade, men i övrigt avbröts respondenten inte utan fick tala till punkt. Målet var att respondenten skulle känna sig lyssnad på och därmed uppleva trygghet. För att undvika eventuella missförstånd eller feltolkningar summerades (Denscombe 2018, s. 281) ibland den intervjuades tankegång och denne fick svara om summeringen var korrekt eller inte.

Vid intervjuns slut kontrollerades de förberedda frågorna och huvudteman för att se att de viktigaste frågorna besvarats. Respondenterna fick sedan möjlighet att ge uttryck för tankar som dykt upp under intervjuns gång men inte passat in i de ställda frågorna (Denscombe 2018, s. 284). Den intervjuade erbjöds dessutom att ta del av transkriberingen när den var klar, något samtliga avböjde. Återigen informerades deltagaren om att om det i efterhand uppstod några som helst funderingar var det bara att höra av sig.

4.4 Bearbeta datan

För att skapa en enklare form av data att analysera än enbart ljudinspelningarna, transkriberades samtliga intervjuer i nära anslutning till intervjun (Denscombe 2018, s. 395).

Datan lästes först igenom överskådligt och sedan ett flertal gånger mer noggrant för att plocka ut nyckeldelar, vilka var sådana som kunde användas för att besvara frågeställningarna. Dessa kom senare att utgöra resultatdelen i denna uppsats. I uppsatsen presenteras resultaten från intervjuerna både i löpande text, men även genom ett antal citat.

Citaten som presenteras valdes ut för att illustrera en viss poäng eller som ett exempel på ett under intervjuerna återkommande tema. En viss redigering gjordes av citaten där obetydliga ord som “ehm” och konstanta upprepningar av “typ” togs bort, för att skapa en mer lättläst text. Citatens innebörd fick däremot inte förändras (Bryman 2018, s. 581).

4.5 Analysmetod

Resultaten analyserades utifrån en tematisk analys, vilket beskrivs som en metod där centrala teman plockas ut ur materialet, bland annat utifrån att de är vanligt förekommande eller passande för forskningens fokus (Bryman 2018, s. 703). De teman som valdes ut till denna uppsatsens analys var sådana som återkom i flera intervjuer och som kunde hjälpa till att besvara forskningsfrågorna. Exempel på teman var kvinnliga offer och medierapportering.

Processen i vilken intervjuцитat valdes ut och strukturerades i analysen, har sin grund i metoden Excerpt Commentary Units, ECU (Emerson, Fretz & Shaw 1995). ECU är en metod för att välja ut citat från exempelvis intervjuer där citaten presenteras och sedan förses med analyser eller kommentarer. Citaten valdes, efter rekommendation utifrån ECU, ut för att illustrera återkommande mönster, belysa en viss poäng eller måla upp en viss bild läsarna kan känna igen sig i. Utdrag från intervjuerna presenteras i denna uppsats genom främst en utdragsstrategi, vilket innebär en tydlig åtskillnad mellan utdragen och tolkningar (Emerson, Fretz & Shaw 1995). Detta ger en djupare förståelse och en mer lättläst presentation av det insamlade materialet.

4.6 Etiska överväganden

Under arbetets gång följdes ett antal etiska principer för att säkerställa ett tryggt arbete för forskaren och respondenterna. Två sådana etiska principer var samtyckeskravet och informationskravet, vilka innebär att deltagarna skall informeras om undersökningens syfte samt själva får bestämma över sin medverkan (Bryman 2018, s. 170). Vid inledd kontakt med deltagarna fick de en skriftlig sammanfattning av forskningen där det stod beskrivet vad idén med forskningen var, vad deltagarnas egna roll i forskningen var, samt vad som skulle ske efter att de deltagit i intervjun. Detta gjordes för att deltagarna skulle förstå forskningen och då det var viktigt att de själva skulle kunna göra en rättvis bedömning om de ville delta eller inte (Denscombe 2018, s. 441). Deltagarna informerades dessutom om att deltagandet var frivilligt och att de när som helst kunde dra sig ur forskningen, samt garanterades de

anonymitet i alla dokument. Väl på plats för intervjun informerades det återigen om frivillighet, samtycke och anonymitet - och deltagarna uppmuntrades att höra av sig om de i efterhand hade några frågor. Allt detta gjordes för att säkerställa att det inte finns något tvång kopplat till personernas deltagande. Även konfidentialitetskravet var viktigt för att skydda deltagarnas intressen (Bryman 2018, s. 170). Alla dokument anonymiserades och ingen deltagare eller människor utanför studien fick någon information om de andra deltagarna. Samtliga ljudinspelningar raderades dessutom vid avslutat arbete. De insamlade uppgifterna om deltagarna kommer inte heller att användas för något annat än denna uppsats, helt enligt nyttjandekravet (Bryman 2018, s. 171). Förutom detta var det en självklarhet att forskningen skulle följa den nationella lagstiftningen (Denscombe 2018, s. 446).

Då uppsatsen behandlar ämnet rädsla för brott och vilka faktorer som kan ha en påverkan på den eventuellt upplevda rädslan, var en möjlig faktor "tidigare utsatthet för brott". Detta är ett ämne som kan vara känsligt för deltagarna, så för att säkerställa att de trots känsliga delar kände sig trygga med att delta på intervjun, gjordes de införstådda att de enbart behövde svara på de frågorna de kände sig bekväma med. De informerades dessutom om i de fall att de i efterhand kom på att de sagt något de inte skulle känna sig bekväma med inkluderades i studien, var det bara att höra av sig.

4.7 Studiens tillförlitlighet

Förutom etiska överväganden skedde även överväganden om studiens tillförlitlighet. Under arbetets gång har en viktig del varit att återgå till studiens syfte och frågeställningar för att kontrollera att det som skulle undersökas är det som undersökts. Förutom det har även de fyra kriterierna för tillförlitlighet tagits i beaktning: trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt möjlighet att styrka och konfirmera (Bryman 2018, s. 467). Utifrån trovärdigheten har det varit viktigt att utföra forskningen utifrån de regler som finns. Pålitligheten och överförbarheten har arbetats med genom att ge fylliga och fullständiga redogörelser för alla uppsatsens delar. Detta möjliggör att kunna överväga om metoderna samt teoretiska slutsatser varit lämpliga och för andra personer att göra en fullständig bedömning av hur pass överförbara resultaten är till en annan miljö (Bryman 2018, s. 468). Under hela arbetets gång har en viktig del varit att inte några personliga värderingar skall påverka utförandet eller slutsatserna, trots att detta inte går att säga med full säkerhet.

Avsnittet med tidigare forskning är baserat på primärkällor av kvalitativa och kvantitativa studier. Under teoriavsnittet återfinns däremot både primär- och sekundärkällor då primärkällorna i vissa fall inte varit möjliga att få åtkomst till. Detta har kunnat påverka resultatet något om skribenterna av de sekundära källorna möjligtvis misstolkat eller förvrängt information från primärkällan. I de fall där primärkällan varit tillgänglig har denne använts.

5. Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras först en redogörelse för om intervjupersonerna upplevde rädsla för brott samt hur de definierade den eventuella rädslan. Därefter följer en beskrivning av de faktorer de uppgav hade betydande påverkan på deras rädsla samt hur rädslan påverkade dem i deras vardag. Utifrån vald teori analyseras intervjupersonernas beskrivningar för att senare kunna besvara studiens frågeställningar.

5.1 Rädsla för brott - upplevdes det och hur definierade deltagarna rädslan?

5.1.1 Upplevelse och definition

Tidigt i intervjun fick deltagarna frågan om de någonsin upplevde rädsla för brott. Vad rädslan handlar om efterfrågades inte utan intervjupersonerna fick tolka frågan fritt. Vad som kan sägas om deras svar är att samtliga intervjupersoner talade nästan uteslutande om rädslan för att själva utsättas. Enbart Adam nämnde en oro för att även närstående skall utsättas då han kort förklarade att han vill se till så hans flickvän kommer hem säkert.

Enbart en av intervjupersonerna, Adam, menade att han överlag inte upplevde någon rädsla för brott. Det han idag kan känna är att en liten otrygghet uppstår på vägen hem efter att han druckit alkohol, då han vet om att han är en enkel måltavla. Rädslan såg däremot annorlunda ut för några år sedan då han umgicks i en miljö som han idag beskriver som otrygg. Under den period då han faktiskt upplevde en rädsla för brott beskrev han den som *“en tanke om att något dåligt kan hända”*.

Resterande fyra deltagare menade att de känner en rädsla för brott. Definitionerna av rädslan låg allihop ganska nära varandra med ord som otrygghet, oro samt obehag. Nedan presenteras resterande intervjupersoners beskrivningar av den upplevda rädslan.

/.../otrygghet eller ja oro kanske e ett bättre ord eller ja en känsla av att inte känna mig helt trygg och säker [Bianca]

Ehm typ som en oro för att något ska hända mig [Cecilia]

typ asså rädd att nått ska hända just mig o jag vet inte hur jag ska säga de men kanske som en oro, asså en känsla av att nått ska gå fel [Daniel]

ja men att väl såhär obehag ... eh. eller typ såhär lite om man tänker på cykeln, att det är, eller såhär jobbigt vad som skulle hända efteråt, exempelvis utfallet i olika situationer är ju inte alltid likadant /.../ [Emma]

Rädslan förklaras alltså som en känsla av att inte känna sig trygg, att oroa sig för att något ska hända en själv, samt en känsla av att något skall gå fel. Emma resonerade dessutom kring konsekvenserna utsattheten kan få. I citatet ovan nämner hon ett fall där hennes cykel blir stulen och att det är jobbigt vad som händer efteråt. Hon menar på att utfallet i olika situationer inte är likadant och att tiden efteråt därför kan vara svår.

Efter genomgång av de transkriberade intervjuerna tolkar jag det som att det finns två olika brottstyper som oroar deltagarna. I NTU 2022 uppgav 34% en stor oro för bedrägeri på nätet (Holst et al., 2022, s. 153), och i denna studie var en oroande brottsgrupp bedrägerier och stölder; sådana brott där skadan främst blir ekonomisk. Rädslan verkar grundas i affektionsvärde samt att en del materiella saker är dyra och att köpa nytt ses som en onödig utgift. Cecilia beskrev bland annat hur vanligt det blivit med falska samtal och mail där du ombeds fylla i kontouppgifter - vilket leder till att bedragare kommer åt dina pengar. Den andra brottstypen är plötsliga överfall såsom rån och våldtäkt, vilket även dem är brottstyper som utifrån NTU oroar en stor del av befolkningen (Holst et al., 2022, s. 153). Här verkar rädslan handla mer om att bli både fysiskt och psykiskt skadad, på ett sätt som sätter djupa

spår. Emma oroade sig för att bli utsatt för ett brott som antingen berövar henne livet eller tar ifrån henne något hon inte kan ersätta - vilket hon menar sker genom exempelvis sexualbrott. Känslan av att dessa brott sker så plötsligt verkar skapa en känsla av att inte vara förberedd.

Med våldsbrott verkar respondenterna vara mest rädda för oprovocerade påhopp av okända personer, trots att de flesta gärningspersonerna i verkligheten står nära sitt offer (Christie 2001, s. 55). Respondenterna beskriver bland annat hur de undviker farliga platser, hur tjejer blir påhoppade på natten, och risken att en stor kille attackerar. Detta är tre saker som indikerar på en rädsla för just påhopp av okända personer. Ingen av intervjupersonerna nämner något om en eventuell rädsla för att någon de känner skall skada dem, trots att det enligt Christie (2001, s. 55) är vad de kanske borde oroa sig mest över. Rädslan för just okända gärningspersoner kan möjligtvis komma från teorin om idealiska offer och gärningspersoner, där brottet begås oprovocerat av en okänd person (Christie 2001, s. 55). Denna bild kan skapa en oproportionerligt stor rädsla för just påhopp av okända personer, vilket hade kunnat förklara varför intervjupersonernas beskrivningar av rädsla innefattas av just sådana brott.

5.1 Vilka faktorer påverkar den upplevda rädslan?

5.1.1 Vetskap om brott

Att dagligen matas med information om världens brott framkom som en bidragande faktor för samtliga intervjupersoners rädsla. Sammanfattningsvis går det att säga att vetskap om brott, vilket intervjupersonerna får av media eller genom samtal, verkar skapa en tanke om att om andra kunnat bli utsatta, varför skulle det inte kunna hända en själv? Värt att nämna är dock att Adam under intervjun även menade att medierapporteringen inte enbart påverkar honom negativt, utan att det även är bra att faktiskt vara medveten om vilka risker som finns. Genom att vara medveten om risker är det möjligt att ta till anpassningar för att skydda sig själv.

Att samtala med kompisar om brott var det två intervjupersoner som nämnde som en bidragande faktor:

/.../ jag var iallafall inte sån att jag gick runt hela tiden och var jätteskraj över att något skulle hända ... men det är fortfarande att man är lite lite orolig för man hör ju om andra som blir utsatta liksom

Här berättar Adam, som idag menar att han inte upplever någon större rädsla för brott, att det var annorlunda för några år sedan. Då var hans vardag kantrat av droger, pengar och giriga personer, i vad han idag beskriver som en mycket otrygg miljö. Hans dåvarande rädsla grundade sig främst i vetskapen om att personer i hans kretsar blivit utsatta för rån och andra brott. Att höra om andra brottsutsatta i liknande miljöer skapade en större medvetenhet om riskerna - och därmed ökade rädslan och otryggheten. Breetzke, Ivory och Pearson (2015, s. 175) fann i sin studie att vetskapen om höga nivåer av brottslighet i grannskap kan leda till högre rädsla för brott. I grannskap bor människor med korta avstånd från varandra, i liknande miljöer. För Adam och Cecilia var det kompisars utsatthet som skapade oro, men på samma sätt som i ett grannskap kan närheten i en kompiskrets påverka oron. Som kompisar umgås man ofta i liknande miljöer och känner möjligtvis en ännu större samhörighet än vad grannar gör med varandra - och det blir därmed naturligt att andras utsatthet påverkar ens rädsla för brott på samma sätt som i ett grannskap.

Det är utifrån intervjuerna tydligt att samtliga respondenters rädsla delvis kan bero på medias brottsrapportering. Att en tidigare studie (Ergün & Güzel 2019, s. 855) visade att deltagarnas "exposure to crime" hade ökat med nästan 50% jämfört med för fem år sedan är ett tydligt exempel på hur teknikens utveckling skapar en värld där det är näst intill omöjligt att inte stöta på brottsrapportering. TikTok och Aftonbladet togs under intervjuerna upp som exempel på hur lätt det är att faktiskt konfronteras av brottsrapportering genom dagligen använda medier. Mediebevakning skapar en ökad otrygghet, framförallt i de områden där det rapporteras många brott.

Absolut att det kan öka mer av såhär om man läser om saker i media, man vet ju att det påverkar en o ens bild av omvärlden om man läser mycket om brott i ett område, då kanske många tänker aa det är bara brott där o man blir mer rädd o för o vara där

Emma beskriver hur mediernas rapportering bland annat skapar en bild av att vissa områden både är mer utsatta än andra, samt att dessa områden har väldigt hög nivå av brottslighet. Hon

menade att en del artiklar är skrivna på ett dramatiskt sätt för att fler skall lockas till att läsa - och att sådana artiklar samt det stora intresset kring "true crime" kan skapa en ökad rädsla för brott. Media har en tendens att berätta om våldsamma samt ovanliga brott (Nilsson 2003, s. 90; Callanan 2012, s. 105) - då dramatiken växer och ett möjligt intresse väcks hos läsaren. Att alla intervjupersoner läser media visar att det finns ett intresse, men det är även tydligt att rapporteringen kan få andra konsekvenser. På grund av rapporteringens riktning får läsaren inte en klar bild över alla brott som begås, då en del händelser inte väcker tillräckligt stort intresse. På grund av den ojämna rapporteringen kan vissa områden därmed ses som mer farliga än andra, trots att det i andra till synes "ofarliga" områden kanske begås fler brott men som inte är tillräckligt intressanta för media att skriva om. I vissa fall kan säkert de områden som ses som väldigt farliga vara just det, men i många fall är denna tanke troligtvis överdriven. Media har alltså "makten" att odla en viss syn hos läsarna, vilket hos läsarna skapar en skev bild av verkligheten (Reiner 2007, s. 400). Detta kan leda till vad Emma beskrev, att en tro skapas av att vissa områden bör undvikas då de på grund av mycket kriminalitet är farliga att befinna sig på.

Inte enbart tenderar medier att rapportera om ovanliga brott, utan de har även en oproportionerlig porträttering av offer, vilket speglas i intervjupersonernas rädsla:

/.../och sen även så läser jag ofta om brott o då är det typ mest tjejer som går ensamma på natten o blir påhoppade och det blir läskigare att gå själv för man vet ändå vad som kan hända o det blir liksom läskigare när det är typ mest tjejer som utsätts för jag är själv tjej

Bianca berättade även hon hur hon ofta läser i medier och blir därmed medveten om vad som faktiskt kan hända henne. Bianca var utifrån ovan citat av uppfattningen att de flesta brott begås mot tjejer. Hon identifierar sig dessutom lättare med kvinnliga offer än manliga och då det är dem hon oftast läser om känner hon att hon identifierar sig med majoriteten av alla brottsoffer. Att hon upplever att hon kan identifiera sig med majoriteten offer kan förklaras av just medias tendens att oftare rapportera om kvinnliga offer än män, trots att denna porträttering är oproportionerlig mot hur fördelningen av offer egentligen ser ut (Dierenfeldt, Ingle, Rosenberger 2021, s. 691). Konsekvensen av den oproportionerliga porträttringen kan därmed bli att kvinnor påverkas mer av vad de ser och läser då de identifierar sig med offren

och upplever att det är dem som löper störst risk att utsättas (Dierenfeldt, Ingle, Rosenberger 2021, s. 691). Reiner (2007, s. 400) menade att medier ger läsaren en bild av att de riskerar att utsättas mer än vad de faktiskt gör, och den oproportionerliga porträtteringen är ett exempel på hur detta sker. Media har utifrån detta stor makt att påverka vilka läsare som anammar en rädsla, och vilka som inte gör det. En mer proportionerlig offerporträttering hade, baserat på intervjuerna, möjliggjort att kvinnor får en tydligare bild av att det inte enbart är dem som utsätts - vilket förhoppningsvis leder till minskad rädsla.

Att samtala med kompisar, läsa tidningar och andra medier är baserat på intervjuerna alltså en tydlig bidragande faktor till en upplevd rädsla för brott. Odlingshypotesen (Reiner 2007, s. 400) är ett begrepp som kan användas för att sammanfatta samtlig text under denna underrubrik. Utifrån intervjuerna är det tydligt att media odlar en bild hos läsaren om att vissa områden är mer utsatta än andra, att vissa områden är farliga att befinna sig på, och att tjejer är de som borde oroa sig mest för att utsättas. Läsaren får en vriden bild av samhällets brottslighet och i de fall att de fått bilden av att vissa platser eller människor är farliga, ökar deras rädsla för brott. Det verkar vara svårt att undvika att konfronteras av brottsuppdateringar och utifrån intervjuerna är det möjligt att se att hade respondenterna inte fått information om världens brottslighet, hade de inte haft lika stor anledning att oroa sig. Nu förstår de istället hur många som faktiskt utsätts för brott, vilket skapar en känsla av att risken att utsättas är stor för även dem.

5.1.2 Fysik och genusföreställningar

Personliga egenskaper såsom kön och fysisk styrka var faktorer som utifrån intervjupersonernas svar kan tolkas både leda till ökad trygghet men också ökad rädsla. I likhet med Jacksons (2009, s. 377) studie talade två av intervjupersonerna, Adam och Daniel, om hur deras goda fysik samt att de är män får dem att känna sig mindre rädda för att utsättas för brott. Den goda fysiken ger en känsla av att vid eventuell utsatthet kunna försvara sig mot hot och de är därmed inte rädda för att skadan skall bli så allvarlig.

Jag tror absolut att jag hade varit räddare om jag var en tjej på 150 centimeter (skrattar)

Adam nämner i ovan citat två faktorer som han menar hade fått honom att känna sig mer rädd: kön samt längd. Även Daniel talade om att han har personliga egenskaper som skapar ett lugn. Han är vit och man, vilket är två faktorer som får honom att känna sig mer säker. Han talar om att han upplever att både de med utländskt utseende samt tjejer riskerar att råka mer illa ut än vad han som vit man gör. Etniska minoriteter framställs inte ofta som offer i media vilket leder till att färre ser dessa personer som offer (Dierenfeldt, Ingle, Rosenberger 2021, s. 692). Att Daniel därmed ser dem som offer skapar en tanke om att han har bättre insikt i det verkliga offerskapet än vad Christie (2001, s. 57) menar att många har. Hans bild av att tjejer löper större risk att utsättas för brott kan däremot komma från det faktum att kvinnor oftare än män porträtteras som offer i media (Callanan & Rosenberger 2015, s. 325), vilket gör att Daniels bild anses rimlig utifrån de kunskaper han har.

I motsats till männens upplevelser menar Bianca och Cecilia att de inte har den fysiska styrkan som krävs för att försvara sig mot eventuella hot (Jackson 2009, s. 377; Heber 2005, s. 43).

Ja men typ att jag är tjej....jag tror inte typ att om en stark kille kommer så kan jag stå emot honom för han är nog starkare än mig och då känns det läskigt att inte kunna försvara sig /.../

Bianca verkade här beskriva en situation där hon hade känt sig rädd. Den innefattar henne själv som ett fysiskt svagt offer, och en stark man som gärningsperson. På grund av läsning av mäns våld mot kvinnor var både hon och Cecilia rädda att en eventuell gärningsperson skulle vara en man - vilka generellt sett är starkare än kvinnor. Bilden av starka och våldsamma män som gärningspersoner och svaga kvinnor som offer är dessutom en socialt konstruerad bild (West & Zimmerman 1987, s. 139) som existerar i mediernas brottsrapportering och lämnar läsare som Bianca med en, enligt Reiner (2007, s. 400) överdriven rädsla för att själv utsättas. Citatet är ett tydligt exempel på en brottsbeskrivning som går ihop med teorin om idealiska offer och gärningspersoner där de för varandra är okända, trots att de i verkligheten oftast är närstående (Christie 2001, ss. 48, 55). Bilden av en idealisk brottsituation är alltså inte är så det i verkligheten faktiskt ser ut, men då Bianca och de andra intervjupersonerna får information från medier ger det inte dem en verklighetstrogen bild av risker. Utifrån Christies (2001, s. 48) teori om gärningspersoner ses de ofta som

mycket starka och farliga, vilket medför att de uppfattas som ett stort hot eftersom de kvinnliga intervjupersonerna tror att förövarna har stort fysiskt övertag. Inte alla gärningspersoner är fysiskt starka, men utan denna kunskap är det lätt att oro sig för en kraftigt byggd man och bygga upp en onödigt stor oro. Utifrån genus går det dessutom att argumentera för att de kvinnliga intervjupersonerna talar om sig själva som svaga då det är så de utifrån genusföreställningar bör vara (West & Zimmerman 1987, s. 139).

Något som under analysens gång noterades var att medan de kvinnliga respondenterna uppgav personliga faktorer som påverkade deras egna rädsla negativt bytte både Adam och Daniel - de två intervjuade männen - fokus från sig själva till andra möjliga offer. De går från att tala om att de har egenskaper som får dem själva att känna sig trygga, till att nämna andra personers attribut som bör öka rädslan. Det är framförallt tjejer de menar borde vara räddare, vilket möjligtvis kan bero på att det idealiska offret ofta ses som en kvinna (Christie 2001, s. 48), och därmed har Adam och Daniel svårt att föreställa sig eller tala om sig själva som möjliga offer. De manliga intervjupersonerna framhäver sin styrka på ett sätt som att de inte upplever rädsla för brott då deras fysik inte stämmer överens med föreställningen om att ett offer ska vara svagt och försvarslöst (Christie 2001, s. 48). Om något är det istället beskrivningen av en gärningsperson - en stark person - de kan kopplas ihop med, då de beskriver sig själva som relativt starka (Christie 2001, s. 48). Möjligheten finns att fokusförflyttningen även sker då det inte anses vara manligt att erkänna sig svag, på grund av den socialt konstruerade genusföreställningen om att män skall kunna försvara sig mot eventuella hot (Hellgren, Andersson & Burcar 2015, s. 87). Då Adam och Daniel kanske känner att de inte passar in i den bild de har av ett offer och fokuserar på andra offer, riskerar de att missa risker för sig själva. Detta är en tydlig bild av de skillnader som finns mellan könen på grund av samhällets genusföreställningar. Kvinnor accepteras erkänna tecken på svaghet, medan detta är svårare för männen som istället förflyttar fokus mot de "svaga" kvinnorna.

Samtliga intervjupersoners rädsla kan i grunden möjligtvis bygga på bilden av ett idealiskt offer och en idealisk gärningsperson. Denna bild baseras på en socialt konstruerad genusföreställning och är ett tydligt exempel på hur genus i kombination med media präglar brottsområdet. Att ett offer ses som svagt och en gärningsperson stark verkar utifrån intervjuerna resultera i att kvinnor, som överlag har sämre fysik, lättare identifierar sig med

bilden av ett offer och därmed upplever att de löper stor risk att utsättas för brott. Bilden av en stark gärningsperson får dem att känna att deras fysik inte räcker till för att försvara sig mot gärningspersonen. För männen är situationen det motsatta. Deras fysik skapar en känsla av trygghet, då bilden av ett offer är att det måste vara svagt för att falla offer. Männen platsar bättre in i den konstruerade bilden av en gärningsman och har svårt att tala om sig själva som offer utan vänder istället blickarna mot att beskriva andra personers egenskaper vilket bör göra dem mer rädda. Detta resulterar i att kvinnorna upplever en, jämfört med verkligheten, överdriven rädsla för brott medan männen riskerar att missa sitt eget eventuella offerskap.

5.2 Anpassningar i vardagen

En observation som gjordes var att intervjupersonerna hade svårt att komma på eventuella anpassningar till rädslan. Det verkade som att det inte var något de funderat över tidigare, och hade ibland svårt att säga vad som egentligen berodde på rädsla och vad de gjorde på grund av vana. De anpassningar som tas med i denna analys är sådana som de direkt kunde säga berodde på rädsla, och därmed är de redovisade anpassningarna få.

5.2.1 Annat färd sätt

Enligt NTU 2022 var det 33% av respondenterna i åldern 20-24 som uppgav att de mycket/ganska ofta har valt en annan väg eller färd sätt på grund av oro för att utsättas för brott (Holst et al., 2022, s. 193). Av intervjupersonerna i denna studie beskrev tre stycken (60%) att de ofta väljer andra färd sätt än att promenera, just på grund av rädsla för brott. Precis som i NTU 2022 fanns det i denna studie en tydlig skillnad mellan männen och kvinnornas anpassningssätt. De tre intervjupersonerna som uppgav att de ofta väljer andra färd sätt än att promenera var samtliga kvinnor. De planerar sitt färd sätt i förväg för att utsättas för så få risker som möjligt, bland annat väljs cykel före promenad då gärningspersoner har svårare att hinna ifatt. Precis som tidigare forskning (Jackson 2009, s. 377) visat, menade två av kvinnorna i denna studie att de inte hade fysiken nog att försvara sig mot eventuella hot. De är rädda för att en eventuell gärningsperson ska vara stark, vilket är vad bilden av den idealiska gärningspersonen beskriver (Christie 2001, s. 48). Bianca upplever därmed att hon behöver hjälp av andra människor om hon skulle utsättas för fara,

vilket är möjligt om hon befinner sig på en buss med andra resenärer. Närvaron av andra människor upplevs därmed som mycket lugnande, vilket även Emma betonar.

Som tidigare nämnt upplevde kvinnorna större rädsla än män, bland annat på grund av att media oftare talar om kvinnliga offer än manliga (Dierenfeldt, Ingle, Rosenberger 2021, s. 691), vilket är en bild läsaren anammar. Det är därmed inte konstigt att kvinnorna upplever att de måste ta till extra metoder för att skydda sig själva, medan männen menar att deras fysik gör att de eventuella hoten inte upplevs som särskilt stora. Pojkar uppfostras dessutom till att vara modiga och inte visa svaghet, vilket hade kunnat förklara varför detta anpassningssätt är vanligare hos kvinnor som utifrån teorier om genus accepteras erkänna sig svaga (West & Zimmerman 1987, s. 139; Heber 2005, s. 43). Uppfostras pojkarna till att visa sig modiga upplever de inte att de behöver skydda sig, utan lever med tanken att de skall kunna försvara sig mot hot på egen hand.

5.2.2 Undvika

Till skillnad från anpassningssättet att välja andra färdssätt beskriver de manliga intervjupersonerna hur de undviker platser baserat på deras rykte:

/.../ o sen typ inte asså man hänger ju inte gärna där man vet att det är mycket kriminalitet

Daniel beskriver här hur han ogärna befinner sig på platser han vet kantras av kriminalitet. Både han och Adam menar att vetskapen om hög brottslighet får området att uppfattas som otryggt och som en plats där man inte vill vistas på grund av risken att råka illa ut. Media och andra informationskällor har alltså makt nog att få människor att undvika specifika platser. Reiner (2007, s. 400) menade att medier överdriver risken för att utsättas för brott, och möjligtvis är inte de platser Adam och Daniel undviker lika farliga som de tror - men medias odlade bild av området sätter fortfarande spår. I detta fall går det att argumentera för att killarna går emot de genusföreställningar som finns om att män förväntas dölja svaghet och istället uppvisa mod (Hellgren, Andersson & Burcar 2015, s. 87), vilket bland annat kan innefatta att inte undvika faror. Adam och Daniel erkänner därmed att kriminalitet till viss del skrämmer dem och trots att de tidigare påtalat att de upplever att deras fysik möjliggör motstånd mot eventuella hot, menar de att det här inte är värt att ta risken.

Inga kvinnliga intervjupersoner talade om att undvika specifika platser, men människor undviker Bianca däremot ibland:

Mm men typ så undvika killar om jag går ensam på stan för de är dom jag typ är mest rädd ska skada mig, för jag vet att de flesta som begår brott o skadar tjejer är killar /.../

Både Bianca och Emma undviker helst att stöta på killar, då det är dem de är mest rädda för att skadas av. Bilden av det kvinnliga offret och den manliga gärningspersonen (Christie 2001, s. 48) är här framträdande och då både Emma och Bianca i intervjuerna beskrev hur media är en stor del av deras liv och att debatten kring #metoo varit av intresse, är det inte omöjligt att media i kombination med Christies teori är orsaken till varför kvinnor väljer att undvika just män. Nordiska forskare har som tidigare nämnt kritiserat straffrätten för att inte ha förmågan som krävs för att arbeta mot just mäns våld mot kvinnor (Gunnarsson et al. 2018, s. 154) och vetenskapen att män är de största våldsutövarna mot kvinnor kan alltså få dem att överhuvudtaget undvika okända män. Att undvika specifika personer eller kön var inte framträdande hos de manliga respondenterna, troligtvis på grund av att det inte finns en lika omtalad bild av mäns våld mot män eller kvinnors våld mot män, som det finns med mäns våld mot kvinnor. Även de manliga respondenterna har av media fått bilden av att kvinnor utsätts i störst utsträckning (Dierenfeldt, Ingle, Rosenberger 2021, s. 691), vilket gör att männen inte oroar sig i samma utsträckning och framförallt inte har en bild av att en viss grupp människor utgör ett större hot. Här finns alltså en tydlig skillnad mellan könen som kan förklaras av feminismens framväxt där det största fokuset läggs på mäns våld mot kvinnor (Gunnarsson et al. 2018, s. 29), vilket gör att det främst är kvinnor som anammar en rädsla mot en viss grupp människor.

6. Avslutande diskussion

Syftet med denna studie var att genom kvalitativa intervjuer skapa en förståelse för upplevd rädsla för brott. Fem semistrukturerade intervjuer genomfördes med två män och tre kvinnor

mellan 20-24 år. Teorierna genus, idealiska offer och media valdes ut efter att en genomgång av de transkriberade intervjuerna visade att vetskap om brott och personliga egenskaper var två betydande faktorer som återkom i intervjuerna. Förhoppningen var att kunna kartlägga vilka faktorer som kan ha en inverkan på en upplevd rädsla för brott samt vilka konsekvenser rädslan kan få i en persons vardag. Rädslan beskrevs av respondenterna som en upplevd otrygghet, oro och obehag. Det var dessutom möjligt att identifiera två olika brottstyper som respondenterna var rädda att utsättas för: brott där skadan blir ekonomisk samt plötsliga överfall som kan leda till allvarlig skada.

Åldersspannet för intervjupersonerna berodde på att det är personer i åldern 20-24 år som uppgett störst utsatthet för brott mot enskild person, vilket möjligtvis kunde förväntas vara en bidragande orsak till upplevd rädsla. Ingen av deltagarna i denna studie hade däremot tidigare utsatts för brott, vilket gjorde att inget samband kunde knytas mellan tidigare utsatthet och rädsla. Utifrån NTUs statistik kunde det förväntas att rädslan skulle skilja sig mellan män och kvinnor, då tidigare forskning visat att kvinnor oroar sig i större utsträckning. Vad denna studie fann var att alla tre kvinnor och en av männen uppgav att de kände en rädsla, medan den andra mannen, trots identifiering av påverkande faktorer, menade att han inte gjorde det. Detta stämmer alltså överens med tidigare fynd om att kvinnor har större oro. Etnicitet var inget som utifrån analysen framgick som en faktor som skilde respondenternas rädsla åt, men det är en aspekt som om möjligt bör undersökas närmare i framtida forskning.

Utifrån intervjuerna identifierades ett flertal faktorer som kunde hjälpa till att besvara de ställda frågeställningarna. Det är utifrån analysen tydligt att vetskap om brott skapar en känsla av att om andra kan falla offer, varför skulle inte en själv också kunna göra det? Baserat på analysen kan medias dramatiska och oproportionerliga rapportering troligtvis leda till att läsare får en felaktig bild av verklighetens brottslighet och därför anammar en, utifrån riskerna, överdriven rädsla. Att kunna identifiera sig med offren i media påverkar ytterligare, framförallt för kvinnor då kvinnor oftare får plats som offer i media än vad män får (Dierenfeldt, Ingle, Rosenberger 2021, s. 691). Fysisk styrka kan leda till ökad trygghet, medan sämre fysik ger en känsla av att inte kunna skydda sig mot eventuella hot. Den socialt konstruerade bilden av ett kvinnlig offer och en manlig gärningsperson verkar göra att männen har svårt att se sig själva som potentiella offer - då bilden av ett offer är att det är

svagt, och män skall inte visa sig svaga utan kunna försvara sig mot hot (Hellgren, Andersson & Burcar 2015, s. 87). En annan möjlig slutsats är däremot att männen helt enkelt inte såg någon anledning att oroa sig då de faktiskt känner att de kan ta sig an fysiska hot.

Något intervjupersonerna däremot hade svårare att beskriva var om de anpassade sig till den upplevda rädslan. Det verkade inte som att de funderade över detta innan och var osäkra på vad som egentligen gjordes på grund av rädsla eller vana. Precis som BRÅ fann i NTU 2022 visade analysen däremot att en oro för brott kan leda till att andra färdstätt än att promenera väljs. Att åka buss eller taxi skapar trygghet hos kvinnor då utifrån deras fysiska styrka upplever de att de kan behöva få hjälp av andra personer om något skulle hända. Därmed upplevs närvaron av andra människor som något betryggande. Media och andra källor kan påverka uppfattningen om människor och platser, och att veta om att en viss plats kantas av mycket kriminalitet får den att upplevas som osäker och undviks därför i den utsträckning det går för att undvika risktagande. Ytterligare en anpassning kan utifrån analysen vara att undvika de människor som upplevs som obehagliga, för att inte riskera att falla offer. Vetenskapen att exempelvis män är stora våldsutövare mot kvinnor kan leda till att kvinnor undviker män i större utsträckning än vad de undviker kvinnor.

Intervjuer med fem andra personer hade kunnat ge andra resultat än vad denna studie fick, men på grund av tidsbegränsningen var det enbart möjligt att genomföra fem intervjuer. För ett mer generaliserbart resultat hade respondenterna behövts väljas ut utifrån djupare kriterier än enbart bekvämlighet, men då studien var småskalig kan urvalet anses försvarbart. Genom en jämförelse av tidigare forskning med denna studiens resultat går det däremot att säga att resultatet stämmer överens med vad tidigare forskning kommit fram till. Eftersom den presenterade tidigare forskningen var utförd runt om i världen och denna studie i ett litet område i Sverige, är det möjligt att delar av vad analysen visat går att applicera på en stor del av världen. Troligtvis är resultatet mest tillämpligt på den del av världen där media utgör en stor del av människors vardag och föreställningarna om genus finns. Däremot krävs större kvalitativa studier för att skapa ett mer generaliserbart resultat för Sveriges befolkning.

Även fast rädslan inte är proportionerlig med den faktiska risken att utsättas kan rädslan få konsekvenser i en människas vardag. Därför är det viktigt att ta rädslan på allvar och försöka förbättra samhället i en riktning som får fler att känna sig trygga. Denna studie skall inte tas som ett svar på vad rädsla kan bero på eller vilka konsekvenser den kan få i människors liv.

Istället skall studien betraktas som ett sätt att skapa förståelse för ämnet och göra människors röster hörda. Ett flertal aspekter av ämnet ryms inte i studien och förutom de presenterade resultaten finns det troligtvis ett flertal andra faktorer som även de bör undersökas i framtida studier. För framtida forskning är det Brottsförebyggande Rådets Nationella Trygghetsundersökning en bra grund för att vidare undersöka påverkande faktorer på rädslan och rädslans konsekvenser. Genom att utgå från NTU och annan tidigare forskning kan ytterligare kvalitativa studier genomföras för att få en ännu tydligare bild av ämnet, och senare kan den insamlade informationen användas för att fundera över vad samhället kan förändra för att fler ska känna sig trygga.

Källförteckning

Artiklar:

Breetzke, Gregory; Ivory, Vivienne & Pearson, Amber L. (2015). *The Effect of Neighborhood Recorded Crime on Fear: Does Neighborhood Social Context Matter?* American Journal of Community Psychology Volume 56, Issue 1-2 p. 170-179

<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1007/s10464-015-9741-z> [2023-04-18]

Callanan, Valerie J. (2012). *Media consumption, perceptions of crime risk and fear of crime: examining race/ethnic differences*. Sociological Perspectives, Vol. 55, Issue 1, pp. 93–115.

DOI: 10.1525/sop.2012.55.1.93. [2023-05-02]

Callanan, Valerie & Rosenberger, Jared S (2015). *Media, Gender, and Fear of Crime*.

Criminal Justice Review 2015, Vol. 40(3) 322-339. DOI: 10.1177/0734016815573308

[2023-04-20]

Crosby, Freya & Hermens, Frouke (2018). *Does it look safe? An eye tracking study into the visual aspects of fear of crime*. Q J Exp Psychol (Hove). 2019 Mar;72(3):599-615.

<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/1747021818769203> [2023-04-25]

Dierenfeldt, Rick; Ingle, Hanna & Rosenberger, Jared S (2021). *Media consumption and fear of crime: evidence of the need for an intersectional approach*. 18:4, 691-714,

DOI:10.1080/15564886.2021.1991069 [2023-04-18]

Emerson, Robert M; Fretz, Rachel I; & Shaw, Linda L. (1995). *Writing ethnographic fieldnotes*. Chicago: University of Chicago Press 1995/2011. 2:a upplaga.

[2023-05-13].

Ergün, Gul & Güzel, Aysun (2019). *Fear of crime and related factors in relatives of individuals with mental disorders*. Psychiatry, Psychology and Law Volume 26, 2019 - issue 6

<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/13218719.2019.1642256> [2023-04-22]

Foster, Sarah; Giles-Corti, Billie; Knuiaman, Matthew & Wood, Lisa (2013). *Suburban neighborhood design: Associations with fear of crime versus perceived crime risk*. Journal of Environmental Psychology, Volume 36, December 2013, Pages 112-117

<https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2013.07.015> [2023-04-19]

Heber, Anita (2005). *Var rädd om dig! En litteraturöversikt om rädslan för brott*. Rapport 2005:3 Kriminologiska Institutionen. Stockholms Universitet. [2023-05-18]

Hellgren, Louise; Andersson, Hanna & Burcar, Veronika. (2015). "Du kan ju inte bli slagen av en tjej liksom" - en studie av män som utsatts för våld i nära relationer." Socialvetenskaplig tidskrift, årgång 22, nummer 1, ss. 82-99. [2023-04-16]

Holst, Emelie; Molin, Maria; Viberg, Johanna & Westerberg, Sara (2022). *Nationella Trygghetsundersökningen 2022. Om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Rapport 2022:9 https://bra.se/download/18.1fdaf4118388f195ad78d5/1683881670082/2022_Nationella_trygghetsundersokningen_2022.pdf [2023-04-10]

Jackson, Jonathan (2009) *A psychological perspective on vulnerability in the fear of crime*. Psychology, Crime & Law, 15:4, 365-390. <https://doi.org/10.1080/10683160802275797> [2023-04-18]

Reiner, Robert (2007). *Media made criminality: The representation of crime in the mass media* file:///Users/norastrandberg/Downloads/as4mm4b.pdf [2023-05-04]

West, Candace & Zimmerman, Don H. (1987) "Doing Gender". Gender & Society, vol. 1 no. 2 [2023-04-10]

Böcker:

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. uppl. Stockholm: Liber.

Christie, Nils (2001). *Det idealiska offret*. I Åkerström, M. & Sahlin, I. (reds): *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur, ss. 46-60

Denscombe, Martyn (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Svensson, Eva-Maria; Gunnarsson, Åsa; Svedberg, Wanna & Käll, Jannice (2018).
Genusrättsvetenskap. 2:a upplagan, Studentlitteratur

Walklate, Sandra. (2027). *Criminology: The Basics*. Londo: Routledge.

Bilaga 1: Intervjuguide

Allmänt:

1. Kan du börja med att berätta lite om dig själv? (Ålder, uppväxt, var du bott, arbeten, familj, intressen?)

Rädsla för brott:

2. Upplever du någonsin en rädsla för brott? Kan du definiera den rädslan?
3. Kan du komma på en situation där du varit rädd för att utsättas för brott? Om ja: kan du berätta lite om den situationen?
4. Hur skulle du beskriva att du märker av denna rädslan i din vardag?
5. Har du alltid känt såhär eller har det ökat/minskat med åldern? Varför?
6. Kan du försöka definiera vad det är du är rädd för? (att bli utsatt, att någon annan ska utsättas?)
7. Vilka faktorer tror du spelar in på din rädsla? Vad gör liksom att du känner dig räddare eller mindre rädd? (tidigare utsatthet, mörker, avsaknad av människor, läst om brott i media, okänd plats, dålig hälsa/fysik, etnicitet)
8. Hur bra skulle du uppskatta att din allmänna hälsa är - både fysiskt och psykiskt? (Tror du att din hälsa har något att göra med din rädsla för brott?)
9. Vilka brott är du mest rädd för att själv utsättas för? Varför?
10. Skulle du känna dig trygg med att gå ute i mörkret själv i ditt bostadsområde?

Brottsförebyggande:

11. Använder du dig av någon slags brottsförebyggande metoder för att skydda dig själv från eventuell utsatthet?
12. Är detta något du känner att du måste göra för att känna dig trygg?

Tillit till myndigheter:

13. Känner du att du har stor tillit till polisen, rättsväsendet, regeringen att de gör sitt jobb för att minska risken att bli utsatt för brott?

Privat utsatthet:

14. Har du någon i din närhet som blivit utsatt för brott? Hur har det påverkat dig och din rädsla för brott?

15. Har du blivit utsatt för ett brott någon gång? (vilket? Var? Varför tror du? Hur hade du kunnat undvika det?) Hur har det påverkat dig och din rädsla för brott?

16. Om du bara får spekulera lite nu, hur tror du att samhället hade kunnat göra för att undvika att människor utsätts för brott?

17. Och vad känner du att samhället/myndigheter hade kunnat göra för att just du ska känna dig mindre rädd för brott?

Avslutning:

18. Har du något att tillägga utöver det vi redan pratat om?